

KIEKVIENAS GALI DIRBTI LIETUVIŠKOJE SPAUDOJE

2015 metais [Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Lituanikos skyrius](#) planuoja apkelti ne vieną Europos lietuvišką bendruomenę ir telkinį su nauja - kilnojamąja - paroda „Lietuviškoji leidyba Vakarų Europoje, 1945-1952“. [Paroda, pasakojanti apie turtingą ir įdomią lietuvių DP \(ang. *Displaced Persons - perkeltieji asmenys*\) leidybinę veiklą pokariu](#), kuriama LNB Lituanikos skyriuje saugomo rinkinio „Lietuvių DP spaudos rinkinys, 1945-1952 m.“ pagrindu, 2011 metais įtrauktu į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ Lietuvos nacionalinį registrą.

Rinkinys pradėtas formuoti 1990 m. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, kai biblioteką iš gausaus skaičiaus Vakaruose įsikūrusių užsienio lietuvių organizacijų bei pavienių asmenų ėmė pasiekti 1945-1990 m. išėivijoje publikuotos ir iki tol neturėtos knygos bei periodinė spauda. Nors pavienių 1945-1952 m. Vokietijoje leistų lietuvių spaudinių yra daugelyje šalies bibliotekų, kitose publikuotą paveldą kaupiančiose institucijose, LNB saugomas rinkinys yra pilniausias, išsamiausiai atspindintis minėto laikotarpio lietuvių DP

leidybą.

Rinkinyje sukaupti spaudiniai - unikalus sudėtingo istorinio laikotarpio dokumentinis liudijimas, atskleidžiantis po Antrojo pasaulinio karo Vokietijos karo pabėgėlių stovyklose atsidūrusių lietuvių padėtį ir aplinkybes. Antrajam pasauliniam karui baigiantis ir sovietams antrą kartą okupuojant Lietuvą, dėl politinių priežasčių šalį buvo priversti palikti apie 70 tūkst. jos piliečių, kurių didžiąją dalį sudarė inteligentijos atstovai, mokslo, meno, kultūros žmonės. Atsidūrus Vakaruose, dauguma jų buvo įkurdinti sąjungininkų kontroliuojamose Vakarų Vokietijos DP stovyklose.

Kilnojamoje, trimis kalbomis (lietuvių, anglų ir vokiečių) paruoštoje parodoje, kurią sudaro 15 stendų, lankytojas susipažins su įvairiapuse DP stovyklose gyvenusių lietuvių veikla: pirmaisiais 1944-1945 metais pasirodžiusiais leidiniais Vakarų Europoje, DP stovyklinės leidybos pradžia, švietimo, mokslo bei profesiniams poreikiams skirtą literatūrą, grožinę kūrybą, religinio turinio spaudą, propagandinio turinio literatūrą, siekiančią atskleisti Lietuvos ir lietuvių situaciją okupacijos sąlygomis, humoristinius leidinius ir net leidinius, leistus laivuose, lietuviams jau paliekant Vakarų Europos krantus.

Spaudinių leidybos geografija plati ir apima beveik visų didžiųjų DP stovyklų lietuvių telkinius: Freiburgą, Tiubingeną, Detmoldą, Meerbecką, Oldenburgą, Greveną, Memmingeną, Augsburgą, Miuncheną ir Wiesbadeną. Paroda supažindina ne tik su Vokietijoje leistais lietuviškais leidiniais (iš 269 pokario Vokietijoje buvusių DP stovyklų net 113-oje gyveno ir lietuviai), bet ir lietuvių leidybine veikla Austrijoje, Italijoje, Šveicarijoje, Prancūzijoje, Didžiojoje Britanijoje, Belgijoje, Danijoje, Švedijoje ir Norvegijoje.

Nauja paroda pateikia ne tik vaizdinę ir žodinę informaciją. Išmaniaisiais telefonais besinaudojantys lankytojai galės pasiklausyti parodos pristatymo garso įrašo bei išgirsti dviejų DP stovyklose gyvenusių Amerikos lietuvių - [Jono Kavaliūno](#) (1913-2013) ir [Alfonso Šešplaukio-Tyruolio](#) (1909-2006) - pasakojimų apie tuometines lietuviškos leidybos sąlygas ir iššūkius.

Paroda skiriama ne tik Lietuvoje gyvenantiems žmonėms. Jos rengėjai tikisi, jog ja susidomės ir užsienyje gyvenantys lietuviai - ne tik dėl nesudėtingo ir daug nekainuojančio jos pervežimo (15 stendų - tai penkiolika 88×212 cm dydžio rulonų), bet ir turinio. **Jei norite, kad paroda „Lietuviškoji leidyba Vakarų Europoje, 1945-1952“ atvyktų ir į Jūsų lietuvišką telkinį, parašykite mums LNB Lituanikos skyriaus vedėjai Jolantai Budriūnienei el. adresu j.budriuniene@lnb.lt.**

„Nesvarbu, jauni ar seni, dideli ar maži - visi gali dirbti spaudoj“ - šis [Simo Urbono](#) (1907-1968) pastebėjimas nepasenęs ir šiandien.

Dalia Cidzikaitė